

לזוי העמודים.
 59
 60 כבר ערכו 60 מנה, מנה ערכו 25 שקלים, שקל הוא סלע שערכו 4
 61 דינרים. נמצא שבכר אחד 1,500 שקלים ואו: 6,000 דינרים. בסמוך
 62 יבואר, שבכר של קודש כפול היה, ויש בו 120 מנים.
 63 הגמרא מביאה שאלה נוספת ששאל את רבן יוחנן בן זכאי: **ועוד**
 64 **שאלו** קונטרקוס השר את רבן יוחנן בן זכאי על החשבון העולה
 65 מהפסוקים, **שפניבוי כסף** – בגביית מחצית השקל, **אתה מוציא**
 66 שמישה גבה **מאתים ואחת כפר ואחת עשרה מנה, דכתיב** (שם לח
 67 כה) **כקע לגלגלת מחצית השקל בשקל הקדש וגו' לשש מאות אלה**
 68 **ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים**, וכיון ש-603,550 איש
 69 מישראל נתנו מחצית השקל, הסכום שהתקבל הוא יותר ממאתים
 70 כבר. כי כל 3,000 חצאי שקלים הם 1,500 שקלים, ואם כן
 71 ב-603,000 חצאי שקלים יש מאתים ואחד כבר, וב-550 הנוספים
 72 התקבל 275 שקלים, שהם 11 מנה ושככל מנה יש 25 שקלים. ו**אילו**
 73 **בנתנית הכסף אתה מוציא** שהיה רק **מאת כפר, דכתיב** (שם לח כז)
 74 **'יהי מאת כפר הכסף לצקת' וגו'**, וכי **משה רבכם נגב היה, או**
 75 **קויבוסטום** – משחק בקוביא היה, ואיבד ממון ישראל, **או אינו כפי**
 76 **החשבונות, שהרי נתן למשכן רק מחצה ממה שקיבל, ונטל לעצמו**
 77 **מחצה**, ואף **מחצה שלם** ממה שגבה **לא החזיר**, שהרי מחצה של
 78 201 כבר ו-11 מנה הוא 100.5 כבר ועוד 5.5 מנים, והוא החזיר מאה
 79 כבר.
 80 **אמר לו** רבן יוחנן בן זכאי לקונטרקוס, **משה רבינו גיבד נאמן היה,**
 81 **וכפי החשבונות היה, ולא טעה בחשבון הגביה, ומנה של קודש**
 82 **כפול היה, שבכר של קודש יש 120 מנה, כפול מכר של חול**
 83 **שערכו 60 מנה, וכיון שבכל מנה יש 25 שקלים, נמצא שבכר של**
 84 **קודש יש 3,000 שקלים, ובמאה כבר 300,000 שקלים, שהם תרומת**
 85 **מחצית השקל של 600,000 איש. ועל תרומת 3,550 מחצית השקל**
 86 **הנותרים שהם 1,775 שקלים נאמר** (שם לח כט), **ואת האלה ושבע**
 87 **מאות וחמשה ושבעים עשה ויום לעמודים**, הרי שחשבון תנית
 88 הכסף מכוון בדיוק עם חשבון הגביה ממחצית השקל.
 89 הגמרא מבררת מדוע לא השיב ששאר הכסף הניח באוצר של
 90 הקדש. מקשה הגמרא: **הוי בה רב אחאי, מאי קא קשיא ליה**
 91 **לקונטרקוס על דברי הפסוק 'יהי מאת כפר הכסף לצקת' וגו',**
 92 **והרי יש לומר דהנהך מאה כבר ניתנו לצקת את האדנים, ואינה**
 93 **ושאר הכסף הניחו משה פי גזא** – באוצר של הקדש. מתרצת
 94 הגמרא: **בתב קרא אחרינא** שבו משמע שסך כל הכסף שנתרם היה
 95 רק מאה כבר, שנאמר (שם לח כה) **'וכסף פקודי העדה מאת כפר'**
 96 **וגו'.**
 97 הגמרא מבררת מנין שמנה של קודש כפול היה. אומרת הגמרא:
 98 **ויקאמר ליה מנה של קודש כפול היה, מנא ליה** – מנין ידע שכך
 99 שיעורו. **אלימא מיניה** – אם תפרש שידע ביאור זה מתוך חשבון
 100 פסוקים אלו, **שהרי באמר** (שם לח כז) **'ואת האלה ושבע מאות וחמשה**
 101 **מנה, שהרי נאמר** (שם לח כח) **'ואת האלה ושבע מאות וחמשה**
 102 **ושבעים עשה ויום לעמודים**, וכיון שבכל מנה יש 25 שקלים, נמצא
 103 ש-1,775 שקלים הם 71 מנה, ומכל מקום **לא מנאן הכתוב אלא**
 104 **בפורטות** – כמנין שקלים בודדים. **ואם איתא** שגם ערך כבר קודש
 105 הוא 60 כמו כבר חול, הרי ב-71 מנה יש כבר אחד שלם של 60 מנה,
 106 ו**מאה ואחד כפר ואחת עשרה מנה מיבעי ליה** – והיה הכתוב
 107 צריך לומר, ולא לפורטם כשקלים בודדים. **אלא מרלא מנאן**
 108 **הכתוב ל-1,775 שקלים אלא בפורטות** – כמנין שקלים בודדים,
 109 **שמע מינה מנה של קודש כפול היה, ויש בו 120 מנה, ולפיכך מנאן**
 110 **כשקלים בודדים, משום שאין ב-71 מנה כבר אחד שלם של קודש**
 111 **שערכו 120 מנה. הגמרא דוחה הוכחה זו: וידלמא כללי קחשיב**
 112 **בכברי** – התורה מונה במנין הככרות רק מנין של מאות, אך **פרמי**
 113 **לא קא חשיב בכברי** – מנין של כבר בודד לא, ואין ללמוד מפירוט
 114 מנין השקלים בפסוק זה, שבהקדש ששים מנה אינו כבר.
 115 הגמרא מביאה מקור אחר לדברי רבן יוחנן בן זכאי: **אלא מהכא למד**
 116 **שבכר קודש כפול היה, שנאמר** (שם לח כט) **'וגחוישת התנופה שבעים**

1 **ופסקו** – לאחר שנפדו הבכורות בלויים, פסקה קדושת הבכורות, עד
 2 שבאו לארץ.
 3 שואלת הגמרא: **בשלמא ריש לקיש** – דברי ריש לקיש שלא קדשו
 4 בכורות במדבר מובנים, **כדאמר מעם** – מפני הטעם שנתן לדבריו,
 5 שנאמר בפרשת בכורה **כי יביאך, אלא לרבי יוחנן** שאמר שקדשו
 6 בכורות, **מאי מעמא** – מהו טעמו. משיבה הגמרא: **אמר רבי אלעזר,**
 7 **רבי יוחנן הואי פתילמא** – ראיתי את רבי יוחנן בחלום, וזה סימן
 8 **דמילתא מעלייתא אמיא** – שאומר דבר מעולה לפרש טעמו, **אמר**
 9 **קרא** (במדבר ג א) **'כי לי כל בכור וגו' בישראל מאדם עד בהמה לי**
 10 **יהיו, ומשמעו פהויתן יהו** – תמשך קדושתן כמו שהיתה, ולא
 11 תפסק במדבר.
 12 מקשה הגמרא: **ורבי יוחנן, והיה כי יביאך וגו' והעברת כל פטר**
 13 **רעם לה'**, ששמע שאין בכורה נוהגת אלא אחר שבאו לארץ, **מאי**
 14 **עבדי ליה** – מה יעשה עם זה. מתרצת הגמרא: **הוא מיבעי ליה** –
 15 פסוק זה נצרך ל**כדתנא דבי רבי ישמעאל**, שדרש מסמיכות פרשת
 16 בכורה לכניסה לארץ, **עשה מצנה זו** – קידוש בכורות, **שבשכילה**
 17 **ו-שבזכותה תיבנם לארץ, ואין לדרוש מזה שאין בכורה נוהגת**
 18 **אלא לאחר שבאו לארץ.**
 19 הגמרא מביאה שיש ששנו מחלוקתם באופן אחר: **אמר ליה רב**
 20 **מרדכי לרב אחי, אתון הכי מתניתו ליה** – אתם שניתם מחלוקתם
 21 באופן האמור לעיל, ואילו **אנן איפכא מתניתן ליה** – אנחנו שנינו
 22 מחלוקתם באופן הפוך, שרבי יוחנן **אמר לא קדשו בכורות כמדבר,**
 23 **וריש לקיש אמר קדשו בכורות כמדבר.**
 24 הגמרא מקשה על לשון זה: **אמר ליה רב אחי לרב מרדכי, ואפכית**
 25 **נמי היתתא** – האם הפכת גם את הקושיות, שהקושיות שרבי יוחנן
 26 הקשה לריש לקיש, אתה שונה שריש לקיש הקשה לרבי יוחנן,
 27 **ואפכיתו ליה ליה דרבי אלעזר** – והפכת גם את דברי רבי אלעזר,
 28 ואתה שונה שאמר שראה את ריש לקיש במראה החלום, וזה אינו
 29 יכול להיות, שהרי רבי אלעזר תלמידו של רבי יוחנן, ונגלה לו רבו
 30 בחלום כדי לסייעו. **אמר ליה רב מרדכי לרב אחי, אין כונתו להפוך**
 31 **לגמרי מחלוקתם, כי גם לפי דברי, שרבי יוחנן אמר 'לא קדשו (היו)**
 32 **בכורות, הכולנה בדברי שלא הוצרכו ליקדש, כלומר לא הוצרכו**
 33 **להקדישם כדי להקריבם, משום שהתקדשו בשעה שנולדו, ונמצא**
 34 **שבאמת רבי יוחנן סובר קדשו בכורות במדבר, וכדעתך.**
 35 מקשה הגמרא: **אי הכי תיניו דידן** – נמצא עתה, שדברי רב מרדכי
 36 שוים לדברינו במחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש, ואם כן מה בא רב
 37 מרדכי לומר. מתרצת הגמרא: **קא משמע לן, שהיית אדם לומר**
 38 **בלשון רבו, וכיון שרבו אמר בשם רבי יוחנן שלא קדשו בכורות,**
 39 **אמר אף הוא 'לא קדשו', אף שכוונתו היתה שקדשו.**
 40 לפני פרשת פדיון הבכורות במדבר, נצטוה משה למנות את הלויים,
 41 ומבואר בפסוקים (במדבר א), שפקודי משפחת הגרשוני היו 7,500
 42 ופקודי משפחת הקהתי 8,600, ופקודי משפחת מררי 6,200, ובסוף
 43 מנין הלויים נאמר (שם) שסך כל פקודי הלויים היה 22,000.
 44 הגמרא מביאה מעשה שבו דנו כיצד נאמרו מספרים שונים במנין
 45 הלויים: **שאל קונטרקוס השר את רבן יוחנן בן זכאי, בפרטן של**
 46 **לויים** – כאשר תצרך את סך הלויים שנמנו לפי משפחותיהם, **אתה**
 47 **מוציא שמנינם עשרים ושנים אלה וישלש מאות, ואילו בכללן** –
 48 **כשכתבה התורה את סך כל הלויים, אתה מוציא רק עשרים ושנים**
 49 **אלה, וישלש מאות שחסרו להיבן הלבן.**
 50 **אמר לו רבן יוחנן בן זכאי לשר, אותן שלש מאות שחסרו בכורות**
 51 **היו, וכיון שמנין הלויים נצרך כדי לפדות כנגדם בכורי ישראל, ואין**
 52 **כבוד מפקיע כבוד, לכן חסרו אותם 300 לויים בסך הכללי. מבארת**
 53 **הגמרא: מאי מעמא** אין לוי בכור מפקיע בכור ישראל, **אמר אביר,**
 54 **היו לכבוד שיפקיע קדושת הבכורה של עצמו, ולכן אינו פודה**
 55 **בכור ישראל.**
 56 נאמר בתורה (שמות לח כה-כט) ש-603,550 איש מבני ישראל נתנו
 57 מחצית השקל, וסך הכסף שהתקבל היה 100 כבר ועוד 1,775
 58 שקלים. ויהי 100 כבר לצקת את אדני המשכן, ו-1,775 שקלים היו

המשך ביאור למס' בכורות ליום שבת קודש עמ' א

9 מקום אינו מזכיר 2,400 שקלים ככבר אחד, כי רק פְּרָטָא רַבָּה -
10 פרטים רבים, כגון 70 ככר, קָא תַּשִּׁיב פְּבַבְרִי, אולם פְּרָטָא זוּמָא -
11 פרט מועט, כגון ככר אחד לֹא קַחְשִׁיב פְּבַבְרִי, ולכן מנה 2,400
12 השקלים כשקלים בודדים, ולא ככבר.
13 הגמרא מביאה מקור אחר לדברי רבן יוחנן בן זכאי: אֵלָא אָמַר רַב
14 חֲסִדָּא, מְהֵבָא - מהפסוק (יחזקאל מה יב) 'וְהַשְּׁקֵל עֲשָׂרִים גֵּרָה. וְעֲשָׂרִים
15 שְׁקָלִים, וְעוֹד חֲמִשָּׁה וְעֲשָׂרִים שְׁקָלִים, וְעוֹד עֶשְׂרֵה וְחֲמִשָּׁה שְׁקָל, וְדִלְמָא
16 הַמָּנֶה יְהִיָּה לָבֶם' - ערך כל אלו יחד שהם ששים שקלים הוא מנה.

1 כְּכָר וְאַלְפִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת שְׁקָל, וקשה, שְׁהָרִי חֲשׁוֹן הַשְּׁקָלִים
2 כָּאֵן הוּא תַּשְׁעִים וְשִׁשָּׁה מָנֶה, כי בכל מנה יש 25 שקלים, וב-2,400
3 שקלים יש 96 מנה, ומכל מקום לֹא מְנַאֵן הַכֶּתוּב ל-2,400 שקלים
4 אֵלָא כְּפָרוּזְמוּט - כמנין שקלים בודדים, שְׁמַע מִיָּנָה מָנֶה שֶׁל קוֹרֵשׁ
5 כְּפֹל הָיָה, וכל עוד אין 3,000 שקלים אינו נחשב ככבר. ובפסוק זה
6 אי אפשר לדחות שאינו מזכיר אלא מאה ככר ויותר, שהרי הזכיר
7 שבעים ככר וזה נחשב כמנין פרטי, הגמרא דוחה גם הוכחה זו:
8 וְדִלְמָא אָף שֶׁהַזְכִּיר הַכְּתוּב שֶׁבַע עֶשְׂרִים כְּכָר אָף שֶׁאֵין בּוֹ מֵאָה, מכל

58 סוּם, פְּטוּרָה מִן הַתְּבֻכָּה – אֵין עַל הוֹלֵד חַיִּיב פְּדִיּוֹן פֶּטֶר חַמּוֹר,
 59 שְׁנֵי אֲמָר (שְׁמוֹת יג יג, לד ט) 'פְּטֹר חַמּוֹר' 'פְּטֹר חַמּוֹר' שְׁנֵי פְעָמִים, לְלַמַּד
 60 שאֵין חַיִּיב פְּדִיּוֹן פֶּטֶר חַמּוֹר חַל עַד שִׁיחָא הַיּוֹלֵד – האַמַּא שִׁילְדְתוּ,
 61 חַמּוֹר, וְגַם בְּנֵה הַנּוֹלֵד יִזְדַּה דוּמָה לְאִמּוֹ שִׁישׁ לוֹ מֵרֵאשִׁית חַמּוֹר.
 62 דְּנָה הַמְּשֻׁנָּה, וְזָמָּה הִם בְּאִכְלָה – מֵה דֵינָם שֶׁל וּלְדוֹת אֵלוֹ שְׁאִינָם
 63 דוּמִים לְאִמָּם, לְגַבֵּי הַיִּתֵּר אִכְלָה. אוֹמֵר הַתְּנָא: בְּהֵמָה טְהוֹרָה
 64 שִׁילְדָה כְּמִין בְּהֵמָה טְהוֹרָה, וְלֹדָה מוֹתֵר בְּאִכְלָה, וְזֵבֵהמָה כְּמֵמָה
 65 שִׁילְדָה כְּמִין בְּהֵמָה טְהוֹרָה, וְלֹדָה אֲסוּר בְּאִכְלָה, כִּיּוֹן שִׁחִיזָא מִן
 66 הַטְּהוֹרָה דֵּינָה כְּמֵמָה וְאֲסוּר בְּאִכְלָה, וְחִיזָא מִן הַטְּהוֹרָה דֵּינָה כְּטְהוֹרָה
 67 וּמוֹתֵר בְּאִכְלָה.

נמרא

68 הגמרא מבררת את מקור הדין שפרה שילדה חמור אין בולד לא
 69 קדושת בכורה ולא דיני פטר חמור: תנן התם במשנה להלן (טו) לגבי
 70 בכור בהמה טהורה, רחל שילדה מין עז, ועז שילדה מין רחל, הולד
 71 פטור מן התבוכה, ואם יש בו מקצת סימנין שבהם הוא דומה
 72 לאמו, הרי הוא חייב בבכורה.
 73 שואלת הגמרא: מנא הני מילי שולד שאינו דומה לאמו אינו חייב
 74 בבכורה. משיבה הגמרא: אמר רב יהודה, דאמר קרא לגבי בכור
 75 בהמה טהורה (במדבר יח ט) 'אף בכור שור', ותיבת 'בכור' מיותרת, כי
 76 כבר נאמר בתחילת הפרשה (שם יח טו) 'כל פטר רחם לכל פטר אשר
 77 יקריבו לה' באדם ובבהמה יזדה לך, והיה אפשר לכתוב 'אך שור
 78 כשב ועז' ללא תיבת 'בכור', אלא בא ללמד שאינו חייב בבכורה עד
 79 שיהא הוא –[האם היולדת את הבכור] שור, ובכורו – וילוד יהיה
 80 מראה שור, אך אם אינו דומה לאמו אינו חייב בבכורה. וכן מה
 81 שנאמר (שם) 'או בכור בשב' בא ללמד שאינו חייב בבכורה עד שיהא
 82 הוא בשב, ובכורו בשב. וכן מה שנאמר (שם) 'או בכור עז' בא ללמד
 83 שאינו חייב בבכורה עד שיהא הוא עז, ובכורו עז. מבררת הגמרא:
 84 יכול יהא הולד פטור מבכורה אפילו אם יש בו מקצת סימנין
 85 הדומים לאמו, תלמוד לומר 'אף בכור שור', ואך' לשון מיעוט הוא,
 86 שתלק הכתוב ובא לומר, שאם יש לו מקצת סימנין חייב בבכורה.
 87 הגמרא מבררת מדוע רב יהודה לא דרש כדרשת התנא של המשנה.

88 מקשה הגמרא: למה הוצרך רב יהודה לדרוש פטוק זה לפטור
 89 מבכורה ולד שאינו דומה לאמו, והא תנא – והרי התנא במשנתנו,
 90 'פטר' 'פטר' קנסיב לה לפרה – פטור פרה שילדה מין חמור למד
 91 ממה שאמרה התורה שני פעמים 'פטר חמור', ואם כן למה הוצרך רב
 92 יהודה לדרוש מיתור 'בכור' הנאמר בכל מין ומין.
 93 מתרצת הגמרא: הוא דאמר – רב יהודה דרש כן, משום שסבר ברכי
 94 יוסי הגלילי, דתנא רבי יוסי הגלילי אומר, והא תנא – והרי התנא במשנתנו,
 95 שור', ללמד שאינו חייב בבכורה עד שיהא הוא שור, ובכורו שור,
 96 ואם אינו דומה למין אמו אינו חייב בבכורה. וכן נדרש הכתוב (שם)
 97 'או בכור בשב', עד שיהא הוא בשב ובכורו בשב. וכן נדרש
 98 הכתוב (שם) 'או בכור עז', עד שיהא הוא עז ובכורו עז. יכול יהא
 99 הולד פטור מבכורה אפילו אם יש בו מקצת סימנין הדומים לאמו,
 100 תלמוד לומר 'אף בכור שור', ואך' לשון מיעוט הוא, ובוה תלק
 101 הכתוב, שאם דומה במקצת לאמו חייב בבכורה.

102 שואלת הגמרא: מנא קמיפלגי התנא במשנתנו עם רבי יוסי
 103 הגלילי. משיבה הגמרא: תנא ר' יוסי – התנא במשנתנו כבר, גלי
 104 רחמנא פטור חמור שאין בו אלא קדושת דמים, שאם אינו דומה
 105 לאמו פטור מפדיון, והוא הדין בבכור בהמה טהורה שיש בה
 106 קדושת הגוף, שאם אינו דומה לאמו, פטור הוא מדיני בכורה. ורבי
 107 יוסי הגלילי כבר, גלי רחמנא לפטור בכור בהמה טהורה שאינו
 108 דומה לאמו, שהוא קדוש בקדושת הגוף, והוא הדין לפטר חמור,
 109 שאינו קדוש אלא בקדושת דמים, ונמר לפטור קדושת דמים,
 110 מהפטור שמצינו בקדושת הגוף של בכור בהמה טהורה.
 111 הגמרא דנה איך ידרוש התנא של משנתנו את יתור התיבות 'בכור'
 112 שנאמרו בכל מין ומין. שואלת הגמרא: ותנא ר' יוסי 'אף בכור'
 113 'בכור' מאי עביד ליה – מה ידרוש מיתור התיבות 'בכור' שנאמרו
 114

1 והא – ונמצא, מאתן וארבעין הויין – מאתים וארבעים דינרים יש
 2 במנה, שערך כל שקל הוא ארבעה דינרים, וששים שקלים הם
 3 מאתים וארבעים דינרים. וזה תמוה שהלא אין במנה אלא מאה
 4 דינרים שהם עשרים וחמשה שקלים, ואיך אמר הפסוק שיש במנה
 5 ששים שקלים שהם מאתים וארבעים דינרים.

6 הגמרא מביאה שלשה לימודים מזה: אלא בהכרח שיש חילוק בין
 7 מנה של חול, למנה של קודש שבו מדבר הפסוק. ושלשה דברים
 8 למדנו מזה: א. ששם מנה שמה של קודש, מנה כפול היה,
 9 ומתחילתו ערכו חמשים שקלים, שהם מאתים דינרים, ומכאן למד
 10 רבן יוחנן בן זכאי שגמנה של קודש כפול היה. ב. וששם מנה,
 11 שמוסיפין על המדות – שהתורה נתנה כח לבני המדינה להוסיף על
 12 גודל השיעורים של המדות או המשקלות ולכך מנה של קודש לא
 13 רק שהיה כפול משל חול, אלא הוסיפו עליו עוד עשרה שקלים עד
 14 שנעשה שוויו ששים שקלים. ואולם אין מוסיפין על המדות יתר
 15 על שתות – יותר מששית, כמו שלא הוסיפו על מנה של קודש רק
 16 ששית ולא יותר. ג. וששם מנה, שכאשר מוסיפים ששית, משערים
 17 שתותא מלבר – ששית מחוץ לשיעור, דהיינו ששיעור הששית אינו
 18 נקבע ביחס לשיעור המקורי, שקדם להוספת הששית, אלא ביחס
 19 לשיעור הכולל את תוספת הששית.

20 הגמרא מבארת למה קבעה התורה דין פדיון רק לחמור ולא לכל
 21 בכור בהמה טמאה: אמר רבי חנינא, שאלתי את רבי אליעזר בבית
 22 מוהבא רבא – בבית המדרש הגדול, מה נשתנו פטורי חמורים
 23 שחייבים בפדיון, מפטורי סוסים וגמלים שאינם חייבים בפדיון. ואמר
 24 לי רבי אליעזר, גזירת הכתוב היא. ועוד יש לומר וליתן טעם בזה,
 25 שהחמורים פייעו לישראל בשעת יציאתם ממצרים, שאין לה כל
 26 אחד ואחד מישראל שלא היו עמו בעת היציאה ממצרים תשעים
 27 חמורים לזבים – מעולים, המעוניים מכפפה וזקקה של מצרים.

28 הגמרא מביאה שתי שאלות נוספות ששאל רבי חנינא את רבי
 29 אליעזר: הוסיף רבי חנינא ואמר, ועוד שאלתי –[את רבי אליעזר]
 30 לבאר את הכתוב במלחמת עמלק (שמות יח ט) 'ובא עמלק וילחם עם
 31 ישראל ברפידים', מאי לשון 'רפידים', ואמר לי, רפידים שמה של
 32 אותו מקום שבו נלחם עמלק עם ישראל.

33 אומרת הגמרא: כתנאי – בבאיור משמעות 'רפידים' נחלקו תנאים,
 34 שכך שנינו, רבי אליעזר אומר, רפידים שמה, רבי יהושע אומר,
 35 משום שכשבא עמלק ונלחם עם ישראל, ריפו – החלישו את עצמן
 36 מדברי תורה, ולכן בא עליהם עמלק. וכן הוא –[הנביא] אומר
 37 (ירמיהו מז א) על מה שיקרה בעת שפרעה יכבוש את עזה, 'לא הפנו
 38 אבות אל בני מרפיז ידים', ומשמעו שאפילו האבות שמרחמים
 39 על בניהם, כשירפו ידיהם מתורה ומצוות לא יוכלו לעזור לבניהם
 40 ברא עליהם צרה, כי לא יהיה בהם כח לעמוד לפני אויביהם.
 41 הוסיף רבי חנינא ואמר: ועוד שאלתי –[את רבי אליעזר] לבאר
 42 הכתוב המתאר את חטאם של ישראל כבעל פגור (במדבר כה א), 'וישב
 43 ישראל בשטים ויחל העם לזנות אל בנות מואב', מאי לשון 'שטים'.
 44 ואמר לי, שטים שמה של אותו מקום שבו נכשלו ישראל בבנות
 45 מואב.

46 אומרת הגמרא: כתנאי – בבאיור משמעות 'שטים' נחלקו תנאים,
 47 שכך שנינו, רבי אליעזר אומר, שטים שמה, רבי יהושע אומר,
 48 שנתעסקו ישראל בדברי שמות, שהלכו לזנות את בנות מואב.
 49 הגמרא מבארת את הכתוב בהמשך הפרשה (שם כה ב) 'ותקראן,
 50 ו-בנות מואב] לעם לזכותי ואלהיהן ויאכל העם וישתחוו לאלהיהן',
 51 רבי אליעזר אומר, משמעות 'ותקראן' היא שהן עצמם בגופן פגעו
 52 בישראל, ולא בגדיהם, והיינו שערזומות פגעו בהן – שגופם ממש
 53 פגע בבני ישראל. רבי יהושע אומר, 'ותקראן' מלשון קרי, ומשמעו
 54 שנעשו כולן – כל הרואים אותן, כעלי קריין.

משנה

55 המשנה מבארת דיני בכורה והיתר אכילה של בהמות שנולדו
 56 בצורות שונות מאמם: פרה שילדה מין חמור, וחמור שילדה מין

שיעורים. חומש: חיי שרה, שביעי עם פירש"י.
תהלים: קורן.
תניא: והנה מודעת . . . ב"ה כנ"ל.

אחת מתורות המגיד ממעזריטש ששמע רבנו הזקן בהיותו שם בפעם הראשונה - שלהי ק"ץ תקכ"ד עד אחרי חג הפסח תקכ"ה:

"אנכי עשיתי ארץ, ואדם עליה בראתי". "אנכי" מי שאנכי, שהוא נעלם ונסתר גם מנאצלים היותר עליונים, הלביש עצמותו יתברך בכמה צמצומים להאציל הנאצלים ולברא הנבראים, שרפים חיות ואופנים מלאכים ועולמות עד אין מספר, ובצמצומים עד אין שעור, "עשיתי ארץ" הלזו הגשמית. "ואדם עליה בראתי", האדם הוא תכלית ההתהוות, ובראתי בגימטריא תרני"ג הוא תכלית האדם, וכדאיתא [ויכפי שכתוב] בפרדס בשם ספר הבהיר, "אמרה מדת החסד לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם, מימי היות אברם בארץ, לא הצרכתני אני לעשות מלאכתי, שהרי אברם עומד ומשמש במקומי". כי אברהם שהוא נשמה בגוף, ועוסק בהתנסות אורחים לפרסם אלקותו יתברך בעולם הזה התחתון הוא למעלה במעלה ובמדרגה לגבי מדת החסד דאצילות. ו"אמרה מדת החסד לפני הקדוש ברוך הוא", הוא קנאת מדת החסד דאצילות, אשר קנאה בעבודת אברהם עליו השלום.

המשך ביאור למס' בכורות ליום שבת קודש עמ' ב

עבודת כוכבים על פי הוראת שגגה של בית דין הגדול, שמביאים פר
לעולה ושעיר עזים לחטאת. ואם תאמר שלא יכתוב רחמנא דין
הקטרת אימורין בעו, ותיתי מהנה - ונלמד לחייבו משור וכבש, הרי
יש לפרוך, מה להנה - ושור וכבש, שכן יש בהן צד רבוי אצל
מזבח - שמביאים עמדם תוספות, כי עם השור מביאים חצי ההין
נסכים, ועם הכבש מביאים אליה. הילכך צריכי - הוצרך הכתוב
לפרט חיוב הקטרת אימורין בשלשתם, ודבר זה למד התנא
במשנתנו ממה שנאמר 'בכור' בכל מין בפני עצמו.
הגמרא דנה מאין ילמד רבי יוסי הגלילי חיוב הקטרת אימורין
בשלשת מיני הבהמות. שואלת הגמרא: ורבי יוסי הגלילי שדרש
מ'בכור' האמור בכל מין, שולד שאינו דומה לאמו פטור מבכורה,
מדיכן ילמד חיוב הקטרת אימורין בשלשת מיני הבהמות. משיבה
הגמרא: אם כן - אילו כוונת הכתוב היא רק לחייב הקטרת אימורין
בבכור של שלשת מיני הבהמות, לכתוב קרא 'אף בכור שור כשב
ועו', ונלמד מכך שלשת המינים חייבים בהקטרת אימורין, 'בכור
בכור' שנאמר בכל מין בפני עצמו למה לי, אלא לאו שמע מינה
שאינ חיובי בכורה חלים על הולד, עד שהיא הוא - [האם היולדת]
שור, ובכורו - הולד הנולד, שור כמו אמו, וכן בכור כבש ובכור עז
אינם חייבים בבכורה עד שיהיו דומים לאמם.
הגמרא מבררת מה דורש רבי יוסי הגלילי מכפלות לשון 'פטר חמור'.
שואלת הגמרא: ורבי יוסי הגלילי שלמד לפטור ולד שאינו דומה
לאמו מריבוי 'בכור' שנאמר בכל מין, תא' - דרשה זו שדרש התנא
במשנה מהנאמר 'פטר חמור' 'פטר חמור' שני פעמים, מאי עביד
ליה - מה ידרוש ממנה.
משיבה הגמרא: רבי יוסי הגלילי מיבעי ליה - צריך את כפילות 'פטר
חמור' לכתנאי, רבי יוסי הגלילי אומר, מתוך שנאמר (במדבר יח טו)
'אף פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור בהמה השמאה
תפדה' שומע אני שיש חיוב לפדות כל בהמה טמאה, ואפילו פטרי
סוסים וגמלים, תלמוד לומר (שמות יג ט) 'וכל פטר חמור תפדה
בשה', שרק פטר חמור אמרתי לך לפדותו בשה, ולא פטרי סוסים
וגמלים. ועדיין אני אומר, שמא רק פטרי חמור צריך לפדותם בשה
ולא בדבר אחר, אבל פטרי סוסים וגמלים ניתן לפדותם בכל דבר,

בכל מין ומין. משיבה הגמרא: מיבעי ליה - צריך אותם לפרדפי יוסי
ברבי חנינא, דאמר רבי יוסי ברבי חנינא על הכתוב בפרשת בכור
בהמה טהורה (שם יח ט) 'אף בכור שור או בכור כשב או בכור עז לא
תפדה קדש הם את דמים תורק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה
לריח ניחוח לה', למה נאמרו בפסוק זה דיני האימורין - ואת חלבם
תקטיר, בכבור שור, ודיני האימורין בכבור כשב, ודיני האימורין
בכבור עז, כלומר, שכיון שפירטה התורה בתחילת הפסוק 'בכור שור
או בכור כשב או בכור עז', נמצא שמה שנאמר אחר כך ואת חלבם
תקטיר' נסוב על כל אחד מהמינים בפני עצמו, ולמה לא אמר הכתוב
דין אימורים באחד מהם, וילמדו האחרים ממנו. צריכא, דאי כתב
רחמנא דין האימורין רק בכבור שור, הייתי אומר שרק בכור שור
חייב להקטיר אימוריו, שכן נדרשה פנסכים - כי מביאים עמו הרבה
נסכים, והיינו חצי ההין - [ששה לוגין] יין, בעוד שעם כבש ועז
מביאים רק רביעית ההין - [שלושה לוגין]. ואם היה נאמר דין אימורין
רק בכשב, הייתי אומר שרק כשב חייב להקטיר אימוריו, שכן
נדרשה פאליה - כי רק בו מקטירים את האליה יחד עם החלב. ואם
היה נאמר דין האימורין רק בעז, הייתי אומר שרק בכבור עז יש חיוב
להקטיר אימורין, שכן נדרשה אצל עבודת פוכבים פניחיד - כי
יחיד שעבד עבודה זרה בשוגג, מביא רק עז בת שנתה ולא כבש, ולא
כשאר חטאות שמביא או עז או כבשה.
שואלת הגמרא: אכן תרא מהרא לא אתיא - אחד מחבירו אינו
נלמד, אמנם עדיין יש להבין מדוע לא נאמר, דהיתי תרא מתרתי -
שאחד ילמד משנים, כלומר שיתבט בשנים ממינים אלו, וילמדו חיוב
הקטרת אימורין במין האחד שלא הוזכר בו.
מבררת הגמרא ומשיבה: בהי לא לכתוב - במי מבין שלשת המינים
לא יאמר דין הקטרת אימורין, אם תאמר שלא לכתוב רחמנא
בכבור שור, ותיתי מהנה - ונלמד לחייבו מכבש ועז, הרי יש לפרוך,
מה להנה - [כבש ועז], שכן נדרשו אצל פסחים - שמביאים מהם
קרבן פסח, מה שאין כן שור שאין מביאין ממנו קרבן פסח. ואם תאמר
שלא לכתוב דין הקטרת אימורין בכשב, ותיתי מהנה - [משור ועז],
הרי יש לפרוך, מה להנה - [שור ועז], שכן נדרשו אצל עבודת
פוכבים צפיבור - שמקריבים מהם קרבנות לכפר על ציבור שעבדו

